

Данило Гетманцев: «Закон про оподаткування маркетплейсів знижує податкову ставку та стимулює перехід до офіційної зайнятості».

12.6.2026 - | Verkhovna Rada Ukrainy

9 червня Верховна Рада ухвалила закон про оподаткування доходів, отриманих через цифрові платформи. Він запроваджує міжнародні стандарти автоматичного обміну інформацією про доходи, отримані через маркетплейси, сервіси таксі, доставки, оренди житла тощо, та створює умови для прозорого оподаткування таких доходів. Наскільки закон спростить життя громадян та чи готові міжнародні платформи взяти на себе додаткові обов'язки в Україні, в інтерв'ю Пресслужбі Апарату Верховної Ради розповів голова Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев.

— Коли можна говорити про те, що закон почне повноцінно працювати?

— Це насправді дуже великий закон, який складається з кількох блоків: міжнародний автоматичний обмін інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи, зручність та прозорість виконання операторами платформ своїх податкових обов'язків в Україні, а також власне оподаткування доходів, отриманих фізичними особами-резидентами України через цифрові платформи.

Окремі положення закону вступають у силу з 1 листопада, зокрема щодо обов'язку операторів платформ зареєструватися в ДПС. Однак більшість положень законопроекту набуває чинності з 1 січня 2027 року.

— Що є найбільш важливим плюсом ухвалення закону: практичні переваги від виконання міжнародних зобов'язань чи переваги від запровадження сучасних правил цифрової економіки?

— Ці речі навіть не варто порівнювати. Цей закон вигідний усім: і державі, і бізнесу, і користувачам.

Держава отримує податки до бюджету. Водночас за реформи, які потрібні насамперед нам самим, Україна отримує 90 млрд євро від Євросоюзу та понад 8 млрд від МВФ. Тому, на мою думку, тут немає про що сперечатися: ми ухвалюємо корисний для себе закон і водночас отримуємо підтримку від партнерів. За це можна лише подякувати.

Хотілося б, щоб таких рішень і таких програм було більше.

— Що, на вашу думку, є більш важливим аргументом на користь закону для українців?

— Цей закон про три речі.

По-перше, Україна впроваджує доступний механізм адміністрування: цифрова платформа сама утримує з людини податок і перераховує до державного бюджету.

Також йдеться про впровадження пільги на реалізацію товарів: можете продавати речі через платформи на суму до 2 тисяч євро без оподаткування.

По-третє, встановлення зниженої ставки на доходи, отримані через цифрові платформи. Сьогодні ставка дорівнює 23% (ПДФО та військовий збір). А зі вступом закону в силу буде діяти 10% ПДФО зі звільненням від оподаткування військовим збором.

— А в подальшому ставка може коригуватися пропорційно до зниження ставки військового збору?

— Так. Вона прив'язана до військового збору. У нас військовий збір діє за ставкою 5% впродовж воєнного стану і наступних трьох років. На четвертий рік після скасування воєнного стану збір стане 1,5%. Відповідним чином також відкоригується розмір податкової ставки, який утримується з продавців цифровими платформами.

Це означає, що [через три роки після закінчення війни в Україні — ред.], замість 10% — буде 6,5%, а в подальшому після скасування військового збору — 5%.

— Підготовка цього закону тривала понад рік. Які норми закону вдалося допрацювати до моменту остаточного ухвалення?

— Порівняно з редакцією Мінфіну — повністю переписали законопроект. Усі ризики були усунуті ще до його розгляду в першому читанні.

Відмовилися від норми про обов'язкове розкриття банківської таємниці. Мінфін пропонував запровадити спеціальні банківські рахунки, доступ до яких могла б отримувати податкова. У законі цієї норми немає.

Також ми запровадили пільгу: продажі на суму до 2000 євро не оподатковуються. У редакції першого урядового законопроекту № 14025, який у березні було відхилено Верховною Радою, йшлося про 12 прожиткових мінімумів (близько 36 000 гривень) за умови подання декларації.

Крім того, ми дозволили ФОПам працювати через цифрові платформи. У редакції Мінфіну це було заборонено.

— Багато країн ЄС вже кілька років працюють за аналогічними правилами обміну інформацією з цифровими платформами. Які позитивні результати вони отримали після впровадження таких механізмів?

— Чому ми говоримо, що цей законопроект євроінтеграційний? Тому що ми імплементуємо до законодавства DAC 7 — директиву Євросоюзу, яка регулює обмін інформацією між державами щодо доходів, отриманих через цифрові платформи.

Це загальний принцип і правило, яке діє в усіх країнах ЄС: платформи передають державі інформацію про доходи, які отримують продавці з різних країн з використанням відповідної платформи, а держави обмінюються цією інформацією між собою в рамках міжнародного автоматичного обміну.

Окрім країн ЄС, такий же механізм працює і в інших країнах, які приєдналися до DPI (багатостороння угода компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи). Станом на сьогодні це 35 країн включно з країнами ЄС.

Можуть бути певні відмінності в тих чи інших країнах. Наприклад, є юрисдикції, де не цифрові платформи утримують податок, а люди мають самостійно подавати декларацію і сплачувати цей податок. Проте ми, як Комітет, відмовилися від такої конструкції, хоча вона обговорювалася під час розробки законопроекту.

— Після ухвалення цього закону користувачам цифрових платформ не доведеться самостійно подавати декларації?

— Не доведеться, за умови що людина працює через зареєстровану платформу. Норма про обов'язковість декларування виключена з законопроекту ще до внесення до Верховної Ради. Доходи від платформ отримують до пів мільйона наших громадян.

Це і кур'єри, і таксисти, і звичайні люди, які продають речі за допомогою якихось сервісів.

Для такої великої кількості людей норма про обов'язок подання декларацій є надто обтяжливою. Закон же покликаний спростити життя українців. Єдина вимога – працювати через зареєстровану платформу. Реєстр операторів платформ буде доступним на сайті ДПС. Якщо ж людина працює через незареєстровану платформу, то діятимуть загальні правила оподаткування. При цьому самі платформи зацікавлені у реєстрації, адже зареєстровані оператори отримують конкурентну перевагу як легальний бізнес.

— Які категорії українців найбільше відчують нові правила: орендодавці, таксисти, фрилансери чи продавці товарів?

Люди взагалі не відчують змін. Поставте собі питання: скільки продали товарів через якусь платформу минулого року?

Ми маємо статистику: більше 95% громадян впродовж року продають товарів на суму менше 2 000 євро. Тобто звичайні громадяни, які не займаються торгівлею постійно, взагалі не відчують змін.

— Розкажіть детальніше, які основні обов'язки будуть покладатися тепер на платформи?

— На платформи покладаються чотири обов'язки. В першу чергу, оператори платформ мають зареєструватися в ДПС, якщо продавці з України отримують доходи через такі платформи.

Також платформи мають реально ідентифікувати особу. Це означає, що з цими сервісами не зможуть працювати громадяни, які приховують особу чи є анонімами.

Платформи товарів оподатковують дохід користувача від 2000 євро на рік за ставкою 10% і перераховують ці гроші до державного бюджету.

Своєю чергою платформи послуг оподатковують доходи від нуля і так само перераховують гроші до бюджету. Крім того, платформи мають надати податковим органам інформацію про доходи, які отримав продавець.

Раніше всі мали заповнювати декларацію, заходити до електронного кабінету, звіряти, скільки коштів отримали впродовж року. Це складно, розумієте? А тепер людина навіть не відчуватиме, що щось відбувається. Тепер ця робота перекладена на платформи, які зроблять усе одним кліком.

— Як саме це працюватиме?

— Наприклад, якщо в службі доставки працює 100 тисяч кур'єрів, то їх усіх потрібно ідентифікувати, здійснювати облік доходів й утримати податки. Питання лише в тому, щоб це відбувалося автоматично.

Тому ми обговорили з представниками платформ, що вони здійснять одноразові інвестиції в розробку програмного забезпечення. Далі робота буде така сама проста, як і до цього. Крім того, міжнародні платформи, які вже звітують про доходи продавців іншим країнам, які приєдналися до DPI, уже налаштувати усі необхідні процеси і тепер можуть просто поширити їх і на продавців з України.

50 років тому була б потреба тримати третину бухгалтерів, щоб це все обліковувати. Сьогодні цифровізація дає нам можливість робити це взагалі без участі людини. Тому і потрібне програмне забезпечення.

— Поріг у 2 000 євро для доходів від продажу товарів: як буде контролюватися цей ліміт?

— Звітування операторів платформ здійснюватиметься раз на рік в електронній формі. Українські оператори та оператори з країн, які не приєдналися до DPI, звітують напряму Україні. Оператори-нерезиденти зможуть використовувати спеціальне портальне рішення Державної податкової служби, що вже успішно працює для платників податку на додану вартість, які надають електронні послуги.

Оператори платформ з країн, які приєдналися до DPI (кваліфіковані оператори), звітують до податкових органів у своїй юрисдикції, а в подальшому Україна обмінюватиметься цією інформацією з відповідною країною в рамках міжнародного автоматичного обміну.

Саме таким чином від кожної платформи отримуємо інформацію про обсяг нарахованих доходів людини. Державна податкова служба це зіставляє. Якщо бачить переліміт, то на різницю нараховує 10% і повідомляє людину про те, що вона має сплатити ці 10%.

Тобто якщо людина продає на 10 платформах, а на кожній отримує з продажу 1000 євро доходу на рік, Податкова порахує і скаже, що з доходу у 8 000 євро потрібно заплатити 10%.

— Маркетплейси, компанії таксі, служби доставки фактично стають податковими агентами: передаватимуть податковій інформацію про доходи користувачів. Чи готовий бізнес до цієї ролі?

— Звичайно. Усі міжнародні цифрові платформи, представлені в Україні, працюють і в інших країнах Європи, де вже виконують аналогічні вимоги. Тому вони мають відповідний досвід взаємодії з користувачами, готові технічні рішення і жодних заперечень щодо законопроекту не висловлювали — навпаки, одразу його підтримали. Йдеться про платформи, які фактично працюють на українському ринку: Bolt, Uber, Uklon, Glovo.

Крім того, робота над текстом законопроекту відбувалася прозоро в межах Комітету. Усі міжнародні платформи мають в Україні свої представництва, тому ми регулярно проводили робочі зустрічі з їхніми представниками.

Безпосередньо перед ухваленням закону відбувся масштабний захід за участю всіх цифрових платформ. Представники сервісів одностайно підтримали прийняття законопроекту.

У результаті нам вдалося розробити простий і дієвий механізм, який, що особливо важливо, був попередньо узгоджений з учасниками ринку.

— Власне, ЄС впроваджував ці правила для боротьби з тіньовою економікою. Чи є там вже підтверджені результати, які свідчать про ефективність такого підходу?

— Стан боротьби з тіньовою економікою в країнах Європи та в Україні — дві різні речі. В ЄС тіньова економіка є прихованою. А в нас прояви тіньової економіки можна побачити практично в усіх сферах і галузях економіки.

Тому впровадження автоматичного обміну інформацією дійсно є чи не найголовнішим елементом протидії тіні.

— Чи це працюватиме так в Україні? Чи можна сказати, що ухвалений закон стимулюватиме громадян перейти від «сірих» доходів до офіційної зайнятості? І чи прогнозуєте при цьому збільшення кількості ФОПів у країні?

— Закон буде стимулювати перехід до офіційної зайнятості. Але ФОПів не стане більше. Ми стимулюємо детінізацію, не стимулюючи оформлення ФОПів.

Якщо раніше таксист чи кур'єр хотів працювати з платформою, він реєструвався ФОПом і стикався з цілою низкою питань. А окремі платформи навіть реєстрували своїх кур'єрів ФОПами. Закон виправить цю ситуацію.

Тепер проста ставка, сплачені гроші в бюджет без будь-яких формальностей. Тому все це абсолютно вийде з тіні, а податки будуть сплачуватися.

— Чи є ризик, що частина людей спробує компенсувати податкове навантаження підвищенням цін на послуги?

— Ціни на послуги формуються ринком. Якщо підприємець може підвищити ціни під час зростання попиту — він підвищує.

Коли в Києві сніг чи затори, то ціни на послуги таксі, як пишуть у ЗМІ, «злітають до небес». Це не залежить від податків.

— Чи можна прогнозувати, що завдяки впровадженню такого механізму оподаткування зросте довіра українських громадян до роботи платформ, прозорості ринку та до держави?

— Чи вплине закон на зростання довіри? Я думаю, що вплине. Те, що це класний механізм адміністрування, який хотілося б масштабувати, — це факт.

Також довіра зросте з підвищенням якості сервісного обслуговування платників податків. Податкова над цим працює. У разі виникнення питань інформація буде звірена і відкоригована, якщо знайдеться якась помилка. Та насправді у платформ дуже потужне програмне забезпечення. Я переконаний у тому, що помилок просто не буде.

— Який головний міф про цей закон ви хотіли б спростувати?

— Міфів було багато. Важливо сказати, що це не закон «про податок на шкарпетки». Верховна Рада не збиралася і не вводила нового податку на купівлю-продаж товарів. Розмір податку на продаж товарів та послуг, навпаки, зменшено з 23% до 10%.

<https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/273605.html>